

Ny Literatur.

A. de Foville, la tour Eiffel. Paris, Librairie Guillaumin & Cie. 1888. (16 S.)

Denne lille Afhandling er en Gengivelse af et Foredrag, som A. de Foville, den franske aandrige Statistiker, holdt i Conservatoire des arts et métiers. Afhandlingen optoges i »Journal des Économistes« og foreligger nu i Særtryk. Det har været Forf.s Opgave at belyse den Interesse, der fra et teknisk og et industrielt, ja endog fra et filosofisk Synspunkt knytter sig til Eiffel-Taarnet; men det er klart, at han i et kort Foredrag ikke kan komme dybt ind paa Emnet.

Taarnet er, som bekendt, 300 Meter højt. Det betyder, at det er Verdens højeste Bygning. Cheops-Pyramiden naar ikke den halve Højde, kun 140 Meter, og Domkirken i Köln, tidligere Europas højeste Bygning, overskrider kun ubetydeligt den halve Højde, 160 Meter. Europas andre høje Taarne er Dukke-Sager i Sammenligning hermed. Vil man indvende, at Taarnet ogsaa har kostet en køn Sum Penge, 5 Millioner Francs, altsaa en Stabel af Guldstykker, der er endnu højere end Taarnet selv, saa har det ikke meget at sige: der er ingen Tvivl om, at der i Løbet af de tyve Aar, Eiffel har Koncession paa Taarnet — efter 1909 tilfalder det som Ejendom Paris — vil indkomme i Betaling for Opstigning og som Leje af Restavrationerne i Taarnet saa store Beløb, at Udgifterne

vil blive dækkede, og et net Overskud desforuden realiseres. Men Taarnet er ikke alene et Herkules-Arbejde, et gigantisk Arbejde; det er ogsaa, ja endnu mere, hvad Foville ikke undlader at fremhæve, et Præcisions-Arbejde. Trods de kolossale Dimensioner er hver en Enkelthed udført med den fineste Nøjagtighed.

Den tekniske Interesse, der knytter sig til Taarnet, kan vanskeligt bestrides. Men man har, navnlig inden Taarnet var færdigt, gjort gældende, at det var grimt, at det vilde skamskænde Paris, og at det var dumme Narrestreger at bygge noget saadant unyttigt Snurrepiberi. Kunstnere og Digttere, som Meissonnier, Pailleron, Sardou, Charles Garnier m. fl. har offentlig stemplet Taarnet som »en Vanære for Paris« og protesteret mod, at Taarnet fik Lov til at kaste sin Skygge, »som en Blæk-Klat«, ud over hele Byen. Nu viser det sig, at Kunstnerne og Digterne kunde have sparet sig deres Protest — endog bortset fra, at den kom for sent, efter at alt var klappet og klart; — »Blæk-Klatten« var ikke saa slem. — Hvad Taarnets Nytte angaar, henvises der til den Rolle, det mulig kan komme til at spille under en Belejring, ved astronomiske og meteorologiske Observationer osv. I ethvert Fald er det en Prøve paa, hvad Ingeniørkunsten i det nittende Aarhundrede kan magte. Og endelig virker det i Udstillingstiden som et godt Trækplaster.

Man kan lade være med at arrangere Verdensudstillinger; — men har man besluttet sig til at indbyde Folk til en stor Verdensudstilling, maa man ogsaa gøre noget for at faa dem til at komme, og det er da ikke nok at vække de faa Udvalgtes Opmærksomhed, men man maa ogsaa faa den store nysgerrige Hob frem. Og intet af alt det, Udstillingen byder paa, vil friste Provinsboerne og Udlændingene saa meget som Eiffel-Taarnet. Det Store frister mere end det Skønne; ogsaa Oldtidens syv Underværker udmærkede sig fortrinsvis ved Dimensionernes Størrelse.

I England har man navnlig været ivrig til at spotte

over Eiffel-Taarnet, og til at spørge om, hvad det skulde nytte til. Det vil --- svarer Foville — i alt Fald tjene til at lokke Englænderne til Paris; thi ingen er saa nysgerrige som de og saa ivrige som de til at stige op paa de høje Tinder. »Jeg husker, at da jeg første Gang besøgte Udstillingen i London, 1862, saa jeg ved Kensington-Palaiset Tusinder af Folk staa opstillede i Række. Jeg gjorde som de Andre og stillede mig hen i Rækken, uden endnu at vide, hvad det var for et herligt Skue, man var saa ivrig efter at komme til at nyde. Endelig, langt om længe, naaede jeg da hen til en uhyre Stenkulsblok, i hvilken der var et Hul; — en Mængde Indskrifter oplyste om, at paa Bunden af Hullet levede der en Skruptudse, der var 6000 Aar gammel. Jeg fik ikke dens Daabsattest at se, ja jeg fik den ikke engang selv at se, thi Hullet var ganske mørkt, og Politibetjentene tillod knap Publikum at lægge Øjet til; — men man fik meget tydeligt at se den Salat, der skulde være det antediluvianske Dyrs Frokost. Og jeg synes, at vore Venner Englænderne, der næsten lod sig trykke ihjel for at faa Del i denne Mystifikation, hellere skulde lade være med at gøre Nar ad Eiffel-Taarnet. I vil faa at se, at de alle, Mænd og Kvinder, vil bestige det. Det er en Sygdom hos dem: de kan ikke se noget højt, uden at de ganske mekanisk begynder at løfte Benet. Det er ikke nogen ny Svaghed: en af vore ældste Sange fortæller allerede om Lady Marlborough:

Madame à sa tour monte,
Mironton tonton mirontaine,
Madame à sa tour monte,
Si haut qu'elle peut monter.

Men ganske vist, ligeoverfor Naturens Størværker er Eiffel-Taarnet ikke noget, og Digteren har Ret, naar han siger:

Le Mont Blanc hausse les épaules
En songeant à la tour Eiffel.

Filosoferne, mener Foville, vil kunne lære noget af denne Jernkolos, i hvis Nærværelse vi baade foler os saa store og saa smaa.

II. Jahres-Bericht des leitenden Ausschusses des Schweizerischen Arbeiterbundes und des Schweizerischen Arbeitersekretariats für das Jahr 1888. Protokoll der Sitzung des Bundesvorstandes des Schweizerischen Arbeiterbundes von 10. Februar 1889. Winterthur. (68 S.)

Unfall-Statistik. Darstellung der Körperverletzungen und Tödtungen von Mitgliedern schweizer. Kranken- und Hilfskassen im Geschäftsjahre 1876. Erhoben und bearbeitet im Auftrage des schweizer. Industrie- und Landwirthschafts-Departements vom Schweizerischen Arbeitersekretariat. Winterthur 1889. (112 S.)

I den Afhandling »Om Arbejdsstatistik«, der forelagdes det nordiske nationaløkonomiske Møde i 1888 — baade udkommen som selvstændig Brochure og optagen i Beretningen om Forhandlingerne paa Mødet — er der i det sidste Afsnit korteligt gjort Rede for det ikke længe i Forvejen oprettede »schweiziske Arbejdersekretariat«. Denne Redegørelse kunde ifølge Forholdene ikke berøre stort andet end Arbejdersekretariatets Organisation og enkelte af de indledende eller forberedende Foranstaltninger, der altid først maa til. Af de ovennævnte to Offenliggørelser er nu i alt Fald den ene et Resultat af Sekretariatets Bestræbelser paa det arbejdsstatistiske Felt. Naar der endnu ikke kan henvises til større Resultater, uagtet det for Sekretariatet udkastede Arbejdsprogram har været omfattende nok, saa ligger det naturligvis for det første deri, at Træet først maa plantes og voxe til, inden det kan bære Frugt. Det maa imidlertid indrømmes, at endnu en Omstændighed har virket med: de Mænd, der har haft at gøre med det schweiziske Arbejdersekretariat, har ikke alle været klare over eller enige om, hvad dette Sekretariat i Virkeligheden skulde være: Opfattelserne har svinget imellem at gøre Sekretariatet til et arbejdsstatistisk Bureau, og